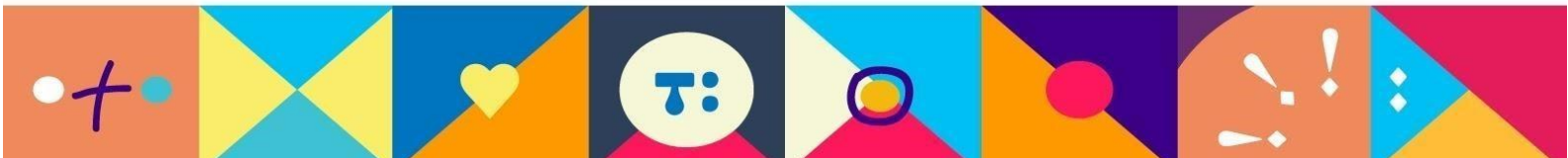
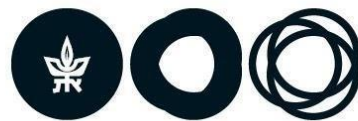

החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית
הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר וסאלי אנטין
אוניברסיטת תל אביב

אולימפיאדת הלשון העברית הרביעית

של החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית תשפ"ה

המקצה ללומדי עברית

בשיתוף אוניברסיטת ברנדייס

In collaboration with Brandeis University's Hebrew Language
Consortium

שאלון הגמר / ביתות ז'-ט' + פתרונות

שם פרטי ומשפחה: _____ מספר תעודת זהות: _____

ביתה: _____ בית ספר: _____

****שימו לב: עשויות להתקבל תשובות נוספות כתשובות נכונות בהתאם לשיקול הדעת של**

חברי צוות האולימפיאדה**

1. אתה מגיע למסעדה והמלצר שואל אותך אם אתה רוצה לשבת או **take-away**.

האקדמיה ללשון העברית החליטה על חלופה עברית. מהי?

חלופה (נ') بديل Alternative

החלופה העברית ל- **take-away** היא:

א. שב ובוא!

ב. תן ולך!

ג. קח ולך!

ד. קח ובוא!

הסבר: כשמבקשים 'take away' לא יושבים ולא באים, אלא לוקחים והולכים.

2. בעיר שלנו יש פחים מיוחדים בכל מקום כדי שנוכל _____ בקלות.

פח

חָסֵר / חֲסִירָה ناقص Missing

מְחֻזָּר (ז') إعادة تدوير Recycling

מה המילה החסרה?

א. לחזור

ב. להחזיר

ג. להתחזר

ד. **למחזר**

3. הוא מגיע לבקר אותי בכל יום, הוא בא אליי ממש **באופן** תדיר.

הקשר בין המילה **נדיר** למילה **תדיר** הוא כמו הקשר בין:

א. **שותקים** – מדברים

ב. **מסך** – מקלדת

ג. מידע – נתונים

ד. **גמר** – סוף

ה. כאן – פה

בְּאִפֶּן (+ שם תואר) بشكل\ بطريقة

In a way

נָדִיר / נְדִירָה نادر\ نادرة Rare/rarely

לִשְׁתוֹק אִן יִסְכַּת\ يَصمت To be silent

מָסָךְ (ז') شاشة Screen

מְקֻלָּדֶת (נ') لوحة مفاتيح Keyboard

נְתוּן (ז') مُعطى\ بيانات Data

גָּמַר (ז') نهائيات Final

לְאִתֵּר / الارتجال / التأليف To improvise

שָׁלֵם / شلّمه كامله Whole/all

4. גילי רקדנית מעולה. היא אִלְתֵּרָה ריקוד שֵׁלֵם. היא הצליחה לרקוד אותו במשך 5 דקות, אחר כך היא נחה 3 דקות והמשיכה לרקוד עוד 4 דקות.

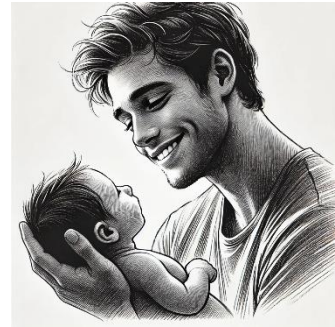
כמה זמן גילי עבדה כדי להבין את הריקוד שלה?

א. 0 דקות ב. 3 דקות ג. 4 דקות ד. 5 דקות ה. 9 דקות

הסבר: לְאִתֵּר = לעשות משהו במקום, בלי הכנה. גילי אלתרה את הריקוד = היא לא הכינה אותו מראש.

בִּיטוּי (ז') تعبير Expression

5. הביטוי שמתאים לתמונה: ר _____ ה _____

רוֹאֶה אֶת הַנוֹלָד / يتنبأ بالمستقبل prescient

הביטוי שמתאים לתמונה: ראה את הנוול.

לְהַעֲלִיל עַל / افتراء على / تلفيق تهمة To accuse

6. מתן הַעֲלִיל על רונה שהיא שיקרה. מה אנחנו יודעים?

א. רונה שיקרה.

ב. מתן שיקר.

ג. מתן דיבר אמת.

ד. רונה ומתן דיברו אמת.

ה. רונה ומתן לא דיברו אמת.

הסבר: הַעֲלִיל = לומר על מישהו שהוא עשה משהו, אבל הוא לא עשה זאת.

סִדְרָה (נ') مسلسل Series

7. בספר "הכול בסדר" כל המשפטים נכתבים רק בסדרות.

הינה משפט מתוך הספר:

יובל כותב לחברו מכתב _____.

רק אחת מהמילים הבאות תוכל להשלים את המשפט. מה המילה?

רָמֵז (ז') رمز Clue

רמז: עוד משפט מהספר: **קר רק שם תמיד!**

א. נהדר

ב. ארוך

ג. משעמם

ד. מעניין

ה. יפה

ו. קצר

הסבר: במשפט "יובל כותב לחברו מכתב" האותיות הראשונות באות זו אחר זו בסדר האל"ף-בי"ת העברי: י', כ', ל', מ', ולכן המילה הבאה צריכה להתחיל באות נ'.

8. כל המשפחה של אורי נסעה לים. הילדים מצאו **צדפים** והיו מאושרים.

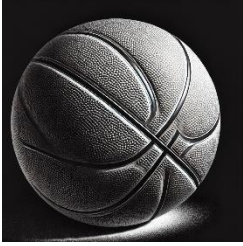
אורי אמר: מצאתי **צדף**. אורי טעה. צורת היחיד של המילה **צדפים** אינה **צדף**.

אז מה צורת היחיד של המילה **צדפים**?

כתבו את המילה העברית עם ניקוד (או באותיות באנגלית): **צדף**

הסבר: המילה ביחיד – צדף, וברבים צדפים, כמו ספר – ספרים, ילד – ילדים. אנשים טועים ואומרים צדף, כי הם מכירים את צורת הרבים **צדפים** ואז חושבים שביחיד אומרים צדף. התהליך הלשוני הזה נקרא: גזירה לאחור.

9. גם המילה **כדורגל** וגם המילה **כדורסל** בנויות כל אחת משתי מילים, אבל יש **הבדל**.

סל (ז') سلة Shopping bag הבדל (ז') فرق Difference	 כדורסל כדורגל
---	---

מה ההבדל? (לא ההבדל בין האותיות ג', ס')

תשובה והסבר: המילה 'כדורגל' בנויה מן המילים – כדור + רגל, אבל יש בה רק ר' אחת. המילה 'כדורסל' בנויה מן המילים – כדור + סל, ו שתי המילים בה שלמות. לאופן היצירה של המילים 'כדורגל' ו'כדורסל' קוראים **הלחם בסיסים**.

ראשי תיבות (ז"ר) اختصارات Acronym

10. יש צירופי מילים שאפשר לכתוב ב**ראשי תיבות**, למשל:

בי"ס = בית ספר

ש"ב = שיעורי בית

ד"ש = דרישת שלום

הינה מה שרמי ואורית כתבו בווטצאפ:

ענו על השאלות בלי להשתמש בראשי תיבות בתשובה שלכם:

א. לאן רמי נוסע? לתל אביב

ב. מתי ירד שלג בירושלים? בסוף השבוע

ג. אורית כתבה: ד"ש חם, ורמי כתב: ד"ש חמה.

לְאַשֵׁר (את) ان يوافق\ يقبل To confirm

האקדמיה ללשון העברית **אישרה** את שתי הצורות.

איך זה יכול להיות?

תשובה:

ד"ש חם – המילה ד"ש נתפסת כשם בזכר.

ד"ש חמה – ד"ש = דרישת שלום. המילה דרישה היא בנקבה, ולכן: דרישת שלום חמה.

11. איזו מילה יוצאת דופן?

רמז: חשבו על הכתיב!

א. Love

ב. שבורה

ג. קנינו

ד. ילד

ה. נכתוב

ו. Knife

הסבר: רק במילה 'ילד' אומרים את כל האותיות שכותבים.

12. בעברית לפעמים אפשר להבין מילים בדרכים שונות.

חשבו על שתי אפשרויות להבין את המילה "ימים" בצירוף "ימים שקטים":

תשובה: א. יום ב. ים

הסבר: המילה 'ימים' היא צורת הריבוי של שתי המילים: ים ויום.

13. יש הרבה מילים ביידיש שבאו מעברית, אבל ביידיש אומרים את המילים באופן שונה.

הינה כמה דוגמות:

בעברית	תלמיד	מתנגד	תורה	שבת	מחתן	חתנה
ההגייה ביידיש	תלמד	מסנגד	תוירה	שפס	מחתן	חסנה

הגייה (נ') לفظ Pronunciation

איך המילה "אותיות" נאמרת ביידיש?

א. אויתיות ב. אויסייט ג. אותיוס ד. אוסיות ה. אויסייט

תשובה: אויסייִס

הסבר: אפשר ללמוד מהדוגמות בטבלה את החוקיות של מילים עבריות שמשמשות

ביידיש:

כל ת שיש בה דגש בעברית - אומרים אותה כ-ת' (t) גם ביידיש.

כל ת בלי דגש בעברית – אומרים אותה כ-ס (s) ביידיש.

במילה 'אותיות' מופיעה האות ת פעמיים, ובשתי הפעמים ללא דגש, לכן אומרים

אותן כ-ס: אויסייִס.

14. הינה זוגות של שמות פועל מלשון המקרא (התנ"ך) ומלשון חז"ל (לשון המשנה והתלמוד).

שם הפועל	שם הפועל	בעתיד
בלשון חז"ל	בלשון המקרא	
(מַשְׁבֵּר/infinitive)	(מַשְׁבֵּר/infinitive)	
לִישָׂא	לִישָׂא	יִשָּׂא
לִיתֵן	לִיתֵן	יִתֵּן
לִישֹׁב	לִישֹׁב	יִשָּׁב

א. איך אומרים בלשון חז"ל "ללכת"? _____

תשובה: לילך

הסבר: שמות הפועל שאתם רואים בטבלה, בלשון חז"ל, נוהגים לפי צורת העתיד. בעתיד

יִשָּׂא, יִתֵּן, יִשָּׁב, וכך צורות שם הפועל – ל+ צורת העתיד: לִישָׂא, לִיתֵן, לִישֹׁב.

★★★ שאלת בונוס:

ב. **רוב** שמות הפועל היום מתנהגים כמו בתנ"ך. כתבו דוגמה לשם פועל שלא מתנהג

רוב (ז') **אגלבייה** Majority

כך: _____

תשובה: יש כמה אפשרויות, למשל: לומר (בתנ"ך: לאמר), ליפול (בתנ"ך: לקפל).

15. מי אני?

לועזי / לועזית **اجنبي** Foreign language

להבה (נ') **شعلة** لهب Flame

להציע (את...) (ל...) **ان يقترح** To offer

להתקבל ל... **ان يُقبل** To be accepted to

דוברי העברית החדשה משתמשים בשמי ה**לועזי**. שמי
הלועזי הגיע מהמילה flamma. משמעות המילה הזאת היא
להבה. הצבע שלי מזכיר להבה. לפי השם הזה **הציע** הסופר
שלום יעקב אברמוביץ את השם העברי ל**הב**. אחרים הציעו
את השם ש**להב**. אף אחת מההצעות לא **התקבלה** בפי
הדוברים.

איזו חיה אני? _____

תשובה: פלמינגו